

Asia: VN/10556/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

Palvelualojen ammattiliitto PAM ei voi kannattaa esitystä, jossa työmarkkinatuki ja peruspäiväraha yhdistettäisiin uudeksi yleistueksi siten, että myös peruspäivärahan saajat asetetaan tarveharkinnan piiriin. Nykyisin peruspäiväraha on ansiosidonnaisen työttömyysturvan rinnalla selkeä ja itsenäinen etuus henkilöille, joilla on riittävä työhistoria, mutta jotka eivät kuulu työttömyyskassaan. Etuuden myöntämisen ehdot ovat tähän asti perustuneet yksiselitteisesti työssäoloeseen, eivät hakijan taloudelliseen tilanteeseen.

Ehdotettu muutos heikentäisi merkittävästi peruspäivärahan asemaa itsenäisenä, työssäkäyntiin perustuvana etuutena. Tarveharkinnan laajentaminen myös peruspäivärahan saajiin heikentäisi työnteon kannustimia ja kohtelisi epäoikeudenmukaisesti työttömiä, jotka ovat täyttäneet työssäoloehdon. Samalla heikennettäisiin järjestelmän vakuutusluonnetta sekä sen ennakoitavuutta ja läpinäkyvyyttä.

Huomionarvoista on myös se, että hallituksen esityksen vaikutusarviot ovat puutteellisia ja monilta osin vailla riittäviä perusteluita. Eriyksen merkittävä puute liittyy siihen, ettei esityksessä ole tarkasteltu riittävästi muiden samanaikaisesti etenevien sosiaaliturvalainsäädännön muutosten yhteisvaikutuksia. Tämä viittaa siihen, että valmistelua on tehty eriytetysti ilman kokonaisvaltaista ja koordinoitua vaikutustenarviointia. Tällainen lähestymistapa lisää merkittävästi riskiä epäjohtamuksesta ja epätasapainoisista lopputuloksista.

Lisäksi esitys sisältää useita keskeisiä muutoksia, kuten tarveharkinnan laajentaminen työssäoloehdon täyttäviin tai perusturvan ja ansioturvan kytkennän uudelleenmuotoilu, ilman, että niiden vaikutuksia tai käytännön merkityksiä selitetään selkeästi ja jäsennellysti. Esityksen rakenne on paikoin sekava ja ristiriitainen, mikä vaikeuttaa olennaisesti sen ymmärtämistä. Esimerkiksi

tarveharkinnan kohdalla jää epäselväksi, kuinka paljon ja laajasti se vaikuttaa työssäoloehdon täyttäviin, sillä esityksessä esitetään tästä ristiriitaisia viittauksia. Selkeiden ja jäsennehtyjen kuvausten puuttuminen vaikeuttaa ymmärtämistä siitä, mitä muutokset tosiasiallisesti tarkoittavat eri tuen saajaryhmille.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry ilmaisee huolensa hallituksen esittämän yleistukiuudistuksen vaikutuksista kotitalouksien taloudelliseen asemaan. Vaikka suurimman osan työttömyysetuuden saajista etuuden taso säilyisi ennallaan, arviolta noin 5 000 henkilön etuus tulisi pienenemään keskimäärin 1 166 euroa vuodessa. Kotitalouksien tasolla vaikutukset kohdistuvat arvioiden mukaan yli 12 000 henkilöön, joiden käytettävissä olevat tulot laskisivat. Keskimääräinen vaikutus olisi -434 euroa kotitaloutta kohden ja -171 euroa henkilöä kohden vuodessa.

Uudistuksen vaikutukset kohdistuvat erityisen kielteisesti 55–64-vuotiaisiin, lapsiperheisiin sekä pariskuntiin. Huoltovelvollisuuden ja lapsikohtaisen tulorajan poistaminen heikentäisi lapsiperheiden taloudellista asemaa. Samanaikaisesti peruspäivärahan saajat siirrettäisiin tarveharkintaisen yleistuen piiriin, mikä heikentäisi erityisesti läpäiväoikeuden piirissä olevien ikääntyneiden sekä osittaista vanhuuseläkettä saavien työttömien toimeentuloa.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin

PAM kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksessä ei ole esitetty kattavaa arviota uudistuksen hallinnollisista läskustannuksista, vaikka esitys sisältää useita uusia toimeenpanotehtäviä mm. Kansaneläkelaitokselle ja työvoimaviranomaisille. Lisäksi esityksestä puuttuu kokonaisvaltainen arvio tarvittavista henkilöstöresursseista sekä uudistuksen pysyvästä kustannusvaikutuksesta.

PAM katsoo, että näin laajakantoiseen järjestelmäuudistukseen liittyvät hallintokustannukset tulee arvioida läpinäkyvästi ja esittää selkeästi osana lainvalmistelua. Hallinnollisten vaikutusten puutteellinen tarkastelu heikentää esityksen uskottavuutta ja vaikeuttaa sen kokonaisvaikutusten arviointia.

- Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista

Hallitus perustelee esitystään työmarkkinatuen ja peruspäivärahan yhdistämisestä niin sanotuksi yleistueksi sillä, että muutos tukisi hallitusohjelman tavoitteita työnteon kannattavuuden parantamisesta, sosiaaliturvan sujuvoittamisesta ja etuusjärjestelmän yksinkertaistamisesta sosiaaliturvakomitean välimietintö huomioon ottaen. PAM kuitenkin katsoo, että esityksen rakenne ja vaikutusarviot osoittavat, ettei uudistus käytännössä toteuta näitä tavoitteita. Päinvastoin esitys monimutkaistaa järjestelmää, lisää harkinnanvaraisuutta ja heikentää työn vastaanottamisen kannustimia.

Sosiaaliturvakomitea on painottanut, että uudistuksen perustana tulee säilyttää vakuutusperiaate. Hallituksen esityksessä tämä periaate toteutuu vain osittain. Vakuutusperiaate säilyy ainoastaan rahoitusrakenteen osalta, sillä työssäoloehdon täyttymisellä ei enää olisi ratkaisevaa merkitystä yksilön etuusoikeuden kannalta. Työssäoloehdon täyttäneet henkilöt siirretään tarveharkinnan piiriin, mikä heikentää etuuden ansaittua ja ennakoitavaa luonnetta. Lisäksi, vaikka työssäoloehto ei enää vaikuta etuuden saantiin, sen selvittäminen säilyy edelleen Kelan vastuulla. Tämä lisää hallinnollista monimutkaisuutta eikä tue tavoitetta järjestelmän yksinkertaistamisesta ja selkeyttämisestä.

PAM huomauttaa myös, että esityksellä tavoitellut julkisen talouden säästöt ovat kokonaisuudessaan vähäisiä. Tarveharkinnan kiristämisen arvioitu 5,6 miljoonan euron vuotuinen säästö on marginaalinen suhteessa työttömyysturvan kokonaismenoihin, ja säästöt jakautuvat valtion ja kuntien kesken. Samalla esityksellä arvioidaan olevan negatiivisia vaikutuksia verotuloihin, ja sen työllisyysvaikutukset jäävät vähäisiksi ja epävarmoiksi.

Esityksen vaikutusarvioinnissa ei ole myöskään otettu huomioon rinnakkaisia ja merkittäviä sosiaaliturvaa koskevia muutoksia, jotka vaikuttavat olennaisesti kokonaisuuteen. Työvoimapolvelulain uudistus ja hallituksen esitys työttömyysturvan sanktiojärjestelmän kiristämisestä ovat olleet hiljattain lausuntokierroksella. Näillä esityksillä on huomattavia vaikutuksia työnhakijan asemaan ja velvollisuuksiin. Siitä huolimatta yleistukea koskeva esitys arvioi vaikutuksia nykyjärjestelmän pohjalta, vaikka järjestelmä on lähiaikoina merkittävästi muuttumassa. Tämä rajoittaa vaikutusarvioinnin luotettavuutta ja tekee siitä keinotekoisen erillisen tarkastelun, joka ei vastaa todellista toimintaympäristöä.

Esityksessä ei ole riittävästi arvioitu työnhakukeskustelujen lisäämisen vaikutuksia. Pitkäaikaistyöttömyyden osalta oletetaan, että työnhakuvelvoitteiden kiristäminen yksin edistäisi työllistymistä. Vaikka esityksessä tunnustetaan pitkäaikaistyöttömyys syrjäytymisriskinä, ei huomioida riittävästi työkyvyn rajoitteita tai terveys- ja tukipalveluiden tarvetta. Työkyvyttömyys nähdään lähinnä työkyvyttömyysetuuksien kautta eikä lääkärin arvioiden perusteella, ja muut yksilölliset tuen tarpeet jäävät sivuun. Oletus työnhakuvelvoitteiden vaikutuksista on yksipuolinen.

Lisäksi on huomioitava, ettei työllisyyttä voida lisätä ilman riittävää työpaikkatarjontaa. Mikäli avoimia työpaikkoja ei ole tarjolla, eivät tiukennetut velvoitteet tai uudet palvelumallit yksinään riitä ratkaisemaan työttömyyttä. Esimerkiksi kasvokkain tapahtuvien työnhakukeskustelujen määrän lisääminen voi lisätä viranomaisten hallinnollista kuormitusta ilman olennaista vaikutusta työllistymiseen, jos työnhakijalla ei ole työkykyä tai sopivaa työtä ei ole tarjolla.

- Lausuttavaa yleistukilain yleisistä säännöksistä (1 luku)

Ei lausuttavaa.

- **Lausuttavaa yleistuen saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä (2 luku)**

Ehdotamme, että lakiin lisätään säännös, joka mahdollistaa poikkeamisen karensista tilanteissa, joissa työnhakija on irtisanoutunut objektiivisesti arvioidusta perustellusta syystä. Tällaisia syitä voisivat olla esimerkiksi epäasiallinen kohtelu, työturvallisuusvelvoitteiden laiminlyönti, olennaiset työ sopimusrikkomukset tai muut työolosuhteet, jotka ovat kokonaisuutena kohtuuttomia, kuten vakavat sisäilmaongelmat tai pysyvästi huono työyhteisöilmapiiri.

Nykytilanteessa työnhakijalle määrätään usein karenssi, vaikka irtisanoutuminen olisi ollut perusteltua olosuhteisiin nähden. Ongelmana on, että esimerkiksi epäasiallinen kohtelu ei aina täytä sairausvakuutuksen kriteereitä eikä siten oikeuta sairauspäivärahaan, vaikka työpaikan vaihtaminen olisi ainoa realistinen keino tilanteen korjaamiseksi. Tällaisissa tilanteissa tulisi olla mahdollista poiketa karensista ilman, että työntekijän on ensin riitautettava asia oikeusteitse.

Tällainen sääntely parantaisi työntekijän oikeusturvaa ja tukisi sosiaaliturvajärjestelmän oikeudenmukaisuutta. Se lähettäisi selkeän viestin siitä, ettei järjestelmä edellytä työntekijän alistumista epäasiallisiin työoloihin tai työehtojen heikennyksiin sosiaaliturvaetuuden menettämisen uhalla.

- **Lausuttavaa yleistuen määräytymisperusteista (3 ja 4 luvut)**

Esityksessä todetaan, että odotusaika koskee kaikkia yleistuen saajia, mutta toisaalla mainitaan, että työssäoloehdoon luettavat työviikot voivat lyhentää odotusaikaa. Lisäksi todetaan, ettei odotusaikaa aseteta lainkaan ensimmäisellä hakukerralla, jos työssäoloehto täyttyy. Näitä linjauksia ei kuitenkaan esitetä johdonmukaisesti tai systemaattisesti, vaan ne esiintyvät hajanaisesti eri osissa esitystä ilman selkeää normatiivista jäsentelyä. Näin PAM katsoo, että esityksen epäselvä muotoilu heikentää oikeusvarmuutta ja vaikeuttaa soveltamista. Tämän vuoksi PAM esittää, että lakiin kirjataan nimenomaisesti säännös, jonka mukaan odotusaikaa ei aseteta henkilölle, joka täyttää työssäoloehdon. Tämä selkeyttäisi sääntelyä ja varmistaisi yhdenvertaisen kohtelun etuuden hakijoiden kesken.

PAM vastustaa ehdotusta, jonka mukaan tarveharkinta ulotettaisiin 55 vuotta täyttäneisiin työmarkkinatuen saajiin, vaikka he täyttävät työssäoloehdon. Esityksessä ei oteta riittävästi huomioon sitä, että ikääntyneiden työttömien riski jäädä pysyvästi työmarkkinoiden ulkopuolelle on merkittävä, erityisesti ikäsyrynnän vuoksi (SAK:n työttömyysbarometri 2024). Tässä tilanteessa ei ole sosiaalipoliittisesti perusteltua heikentää tämän ryhmän turvaa laajentamalla tarveharkintaa heidän osaltaan.

PAM katsoo, että tarveharkintaa ei tule ulottaa osittaista vanhuuseläkettä (OVE) saaviin henkilöihin. Eläketurvakeskuksen mukaan OVE:n käyttö on yleistä erityisesti työttömien, yrittäjien ja miesten keskuudessa, ja sen taustalla on usein vaikea työmarkkinatilanne (Nivalainen & Tenhuonen 2025). Valtaosa valitsee suuremman, 50 prosentin eläkkeen, vaikka se pienentää lopullista eläkettä

merkittävästi. OVE toimii monille sopeutumiskeinona taloudelliseen epävarmuuteen, ei varhaisena eläkevalintana (YLE Työttömät 17.6.2024). Esityksessä ei ole erikseen arvioitu OVE:n saajia, mutta nykyjärjestelmän perusteella voidaan päätellä, että he olisivat jatkossa tarveharkinnan piirissä. Tämä on ongelmallista oikeudenmukaisuusperiaatteen kannalta, sillä henkilön tuleva eläketurva pienenee jo OVE:n käytön seurauksena. Jos samalla myös yleistuen määrää alennetaan tarveharkinnan perusteella, henkilö joutuu epäsuotuisaan asemaan kahdella eri etuuslinjalla – sekä nykyhetkessä että tulevaisuudessa. Tämä kaksinkertainen heikennys ei ole sosiaaliturvan kohtuullisuus- ja oikeudenmukaisuustavoitteiden mukainen.

PAM ei myöskään kannata ehdotusta tarveharkinnan yhdenmukaistamisesta siten, että huoltovelvollisuuden ja lapsikorotusten vaikutus poistettaisiin. Lapsiperheiden menot ovat merkittävästi suuremmat kuin lapsettomien, eikä heidän asettamisensa samaan taloudelliseen asemaan ole yhdenvertaista. Tällainen yhdenmukaistaminen vaarantaa erityisesti pienituloisten lapsiperheiden toimeentulon ja voi johtaa lapsiköyhyyden lisääntymiseen.

Lisäksi hallitus ei ole esityksessä riittävästi arvioinut tarveharkinnan suhdetta soviteltuun tukeen tai osa-aikatyöhön. Esityksestä jää epäselväksi, miten yleistuki määräytyy tilanteissa, joissa henkilöllä on samanaikaisesti esimerkiksi osa-aikatyöstä saatavia tuloja ja pieniä tuloja, kuten osittaista vanhuuseläkettä. Näiden tulojen yhteisvaikutus yleistuen määrään jää hahmottumatta. Esitystä tulisi täsmentää tältä osin, jotta etuuden kohdentuminen ja työnteon kannustavuus voidaan luotettavasti arvioida.

Lopuksi PAM tuo esiin tarpeen täsmentää, mitä ansiosidonnaisen työttömyysturvan ja peruspäivärahan väliselle kytkökselle tapahtuu esitetyn yleistukiuudistuksen myötä. Hallituksen esityksessä ei oteta tähän kysymykseen suoraan kantaa, vaikka siinä todetaan, että yleistuen taso määrittyisi ansiopäivärahan perusosan mukaisesti. On välttämätöntä avata tarkemmin, mitä tämä käytännössä merkitsee, miten kyseinen kytkös muuntuu yleistukeen siirryttäessä sekä säilyykö järjestelmässä rakenteellinen sidonnaisuus perusturvan ja ansioturvan välillä, vai jääkö kyse ainoastaan vertailutason asettamisesta ilman todellista järjestelmätason yhteyttä.

- Lausuttavaa yleistuen toimeenpanosta ja muutoksenhausta (5 ja 6 luvut)

PAM esittää, että yleistuki maksetaan jatkossa kahdesti kuukaudessa nykyisen kerran kuukaudessa tapahtuvan maksamisen sijaan. Sosiaalietuuksien maksutiheydellä on tutkitusti merkittävä vaikutus tuensaajien taloudenhallintaan. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) vuoden 2022 tutkimuksen mukaan kerran kuukaudessa maksettavat etuudet aiheuttavat kulutuspiikkejä ja heikentävät mahdollisuuksia tasapainoiseen rahankäyttöön ja säästämiseen. Maksupäivän jälkeen kulutus välittömästi käytettäviin hyödykkeisiin kasvoi hetkellisesti jopa 24 prosenttia. Kahdesti kuukaudessa maksettava tuki tukisi tasaisempaa kulutusta, vahvistaisi taloudellista ennakoitavuutta ja vähentäisi pienituloisten taloudellista epävakautta.

(VATT Working Papers 147: Laamanen, Matikka & Paukkeri, 2022.)

Lisäksi PAM esittää, että työvoimapolitiittisista lausunnoista tulisi jatkossa voida valittaa suoraan. Nykytilanteessa muutosta voi hakea vain Kelan tai työttömyyskassan antamaan päätökseen, jolloin varsinaisen etuuden ratkaisevan työvoimapolitiittisen lausunnon arviointi jää epäsuoraksi. Tämä on ongelmallista oikeusturvan näkökulmasta, sillä muutoksenhakulautakunnat eivät voi suoraan puuttua lausuntoon, vaikka juuri se usein ratkaisee etuusoikeuden. Lausunnon vaikutusta arvioidaan päätöksen kautta, mikä ei riitä turvaamaan työttömän asemaa. Työttömällä tulisi olla suora muutoksenhakuoikeus myös työvoimaviranomaisen tai KEHA-keskuksen antamaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon.

- Lausuttavaa yleistuen tietojen saamista ja luovuttamista koskevista ehdotuksista (7 luku)

PAM katsoo, että tiedonsaannin ja tietojen luovutuksen periaatteiden on kunnioitettava tuensaajan oikeuksia. Tiedon saannin ja luovutuksen tulee ensisijaisesti perustua tuensaajan suostumukseen ja siihen, että henkilö on tietoinen tietojensa käsittelystä. Vaikka tietyissä tilanteissa viranomaisilla voi olla lakisääteinen oikeus saada tietoja ilman suostumusta, perusoikeuksien, kuten tietosuojan ja yksityisyydensuojan, tulee olla toiminnan lähtökohtana.

- Lausuttavaa yleistuen rahoituksesta (8 luku)

PAM huomauttaa, että yleistuen rahoitusvastuiden säilyminen ennallaan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen osalta tarkoittaa käytännössä sitä, että Kansaneläkelaitoksen on edelleen selvitettävä työssäoloehdon täyttyminen. Tämä ei vähennä hallinnollista taakkaa, vaan pikemminkin ylläpitää tai jopa lisää Kelan työmäärää ja järjestelmän monimutkaisuutta.

Hallituksen esityksen tavoitteena on ollut yksinkertaistaa sosiaaliturvaa. PAMin näkemyksen mukaan ehdotetulla mallilla ei kuitenkaan yksinkertaisteta järjestelmää, vaan luodaan uusi etuus, jonka hallinnollinen toimeenpano edellyttää rinnakkaisten arviointikriteerien ylläpitämistä. Tämä ei tue tavoitteita järjestelmän selkeyttämisestä eikä yksinkertaistamisesta.

- Lausuttavaa yleistukilain ehdotetusta voimaantulosta (9 luku)

PAM korostaa, että siirtyminen yleistukijärjestelmään on merkittävä muutos, joka edellyttää huolellista valmistelua. Uudistus vaikuttaa laajasti sekä viranomaisten toimintaan että tuensaajien asemaan.

Esityksen mukaan yleistukilain on tarkoitus tulla voimaan jo helmikuussa 2026. PAM pitää tätä aikataulua erittäin kireänä ottaen huomioon järjestelmän laajuuden, tietojärjestelmämuutokset ja viranomaisten koulutustarpeet. Kiireellinen toimeenpano lisää riskiä virheisiin, heikentää asiakaspalvelua ja vaarantaa tuensaajien oikeusturvan.

PAM painottaa, että käyttöönoton tulee tapahtua hallitusti ja vaiheistetusti. Riittävä siirtymäaika sekä jatkuva seuranta ja arviointi ovat välttämättömiä uudistuksen onnistumiselle.

- **Muuta lausuttavaa ehdotetusta yleistukilaista**

Ei lausuttavaa.

- **Lausuttavaa peruspäivärahaa koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta**

PAM pitää ongelmallisena ehdotusta peruspäivärahan kumoamisesta. Peruspäiväraha on ollut keskeinen osa sosiaalivakuutukseen perustuvaa työttömyysturvaa niille palkansaajille, jotka eivät kuulu työttömyyskassaan mutta ovat täyttäneet työssäoloehdon. Sen poistaminen heikentää vakuutusperiaatetta, jossa etuuden saaminen perustuu työhistoriaan eikä yksinomaan taloudelliseen tarpeeseen.

Työssäoloehdon merkitys hämärtyy esityksessä, koska se vaikuttaa pääasiallisesti yleistuen rahoitukseen, mutta ei suoraan tuensaajan oikeuteen saada etuutta. Tämä vähentää kannustimia kerryttää työssäoloehto, koska sen vaikutus näkyy enää vain taustalla rahoitusrakenteessa, ei niinkään oikeuteen saada etuutta ilman tarveharkintaa.

- **Lausuttavaa työmarkkinatukea koskevien säännösten kumoamista koskevasta ehdotuksesta**

Ei lausuttavaa.

- **Muuta lausuttavaa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista**

Ei lausuttavaa.

- **Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta**

PAM huomauttaa, että hallituksen esityksessä työnhakukeskustelujen jaksot on yleistuen osalta määritelty poikkeavasti ja erillään valmisteilla olevasta työvoimapalveluiden järjestämisestä koskevasta uudistuksesta, jossa keskustelujen aikataulutusta koskee yhdenvertaisesti kaikkia työnhakijoita riippumatta etuusmuodosta. Tämä yhteys jää nyt esitetyssä mallissa epäselväksi.

Esityksen tarkoitus jää epäselväksi: onko tavoitteena luoda erillinen, tiukempi työnhakukeskustelujen järjestelmä yleistuen saajille, vai onko kyse pelkästä teknisestä ratkaisusta? Erityisesti esityksen 32 a § antaa vaikutelman, että keskustelut ajoittuvat epätarkoituksenmukaisesti pitkän ansiopäivärahakauden jälkeen ja intensiivisesti muiden velvoitteiden rinnalle. Lisäksi esitys asettaa keskustelut ensisijaisesti kasvokkain tapahtuviksi, mikä lisää hallinnollista kuormitusta ja vaikeuttaa asiointia erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Tämä ratkaisu on myös ristiriidassa hallituksen oman työvoimapalveluiden uudistuksen kanssa, jossa keskustelujen toteuttamistapaa joustavoitetaan.

PAM katsoo, että yleistukea koskeva työnhakuprosessi tulee rakentaa jo valmisteilla olevan yhdenvertaisen ja tarvelähtöisen työvoimapalvelulainsäädännön pohjalle. Nykyisessä esityksessä

tämän yhteyden puuttuminen vaarantaa järjestelmän selkeyden, oikeusturvan ja yhteensopivuuden kuntien vastuulle siirtyvien palveluiden kanssa. Siksi PAM vastustaa, että yleistuen saajille luodaan omat, mahdollisesti tiukemmat jaksosäännöt ilman selkeää perustelua tai vaikutusten arviointia.

- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä

Esityksessä ehdotetaan työvoimapalvelulain muuttamista lisäämällä uusi 32 b §, joka säätelisi yleistuen saajien työnhakukeskustelujen sisältöä erikseen, vaikka samasta asiasta säädetään jo valmisteilla olevassa 35 §:ssä. Työvoimapalvelulain mukaan palveluprosessin tulisi olla yhdenvertainen kaikille työnhakijoille etuudesta riippumatta.

Ehdotettu 32 b § poikkeaa tästä linjasta velvoittamalla viranomaiset tekemään yleistuen saajille erityisiä lisäarvioita ja määräämään lisäkeskusteluja ilman, että viranomaisten resurssitarpeita otetaan huomioon. Tämä voi johtaa siihen, että yleistuen saajien palveluprosessista tulee muita raskaampi ja kontrolloivampi ilman aitoa yksilöllistä tukea.

PAM katsoo, että 32 b § on päällekkäinen ja osittain ristiriidassa 35 §:n kanssa ja heikentää työnhakijoiden yhdenvertaista kohtelua ja palveluiden saatavuutta.

- Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista

PAM vaatii hallitusta ottamaan huomioon meneillään olevan työvoimapalvelulainsäädännön uudistuksen ja varmistamaan, että nyt ehdotettavat muutokset ovat sen kanssa sisällöllisesti ja oikeudellisesti yhteensopivia. Ehdotettu sääntely on osin päällekkäistä ja osin ristiriidassa aiemmin säädettyjen tai valmistelussa olevien lakimuutosten kanssa. Tällainen lainsäädäntötapa ei vastaa hyvän lainvalmistelun periaatteita, joiden mukaan säädösten tulee muodostaa selkeä, johdonmukainen ja yhteensopiva kokonaisuus. PAM korostaa, että eri lakien mukaiset työnhakuprosessit ja palvelurakenteet tulee sovittaa yhteen niin, että ne tukevat yhdenvertaista ja ymmärrettävää palvelujärjestelmää kaikille työnhakijoille.

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

PAM vastustaa ehdotettua muutosta 24 §:ään työnantajan maksuvelvollisuudesta. Esitys, jonka mukaan työnantajan työttömyysturvan omavastuumaksu kohdistuisi jatkossa ainoastaan ansiopäivärahaa saaviin työntekijöihin, asettaa työntekijät epätasa-arvoiseen asemaan irtisanomistilanteissa. Työttömyyskassaan kuuluva työntekijä voisi aiheuttaa työnantajalle taloudellisia seuraamuksia, kun taas kassaan kuulumaton työntekijä ei. Tämä luo työmarkkinoille haitallisen kannustinvääristymän.

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki yleisestä asumistuesta annetun lain 12 §:n 2 momentin muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 annetun lain muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki takuueläkkeestä annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki kansaneläkelain muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki maatalousyrittäjän eläkelain 32 ja 46 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki merimieseläkelain muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki julkisten alojen eläkelain muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki työtapaturma- ja ammattitautilain 141 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 97 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

PAM huomauttaa, että hallituksen esityksessä ei ole perusteltu, miksi alle 25-vuotiaiden pääsyä kuntouttavaan työtoimintaan on päätetty helpottaa alentamalla vaadittua yleistuen kertymää 180 päivään, kun yli 25-vuotiailta vaaditaan 500 päivää. Ikäryhmien erilainen kohtelu on merkittävä muutos nykytilaan nähden, mutta sen tarkoitus tai vaikutukset jäävät esityksessä täysin arvioimatta. Tällainen perustelematon eriyttäminen ei vastaa hyvän lainvalmistelun periaatteita.

Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 4 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetun lain 3 a §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

PAM kiittää siitä, että työsopimuslain 12 luvun 3 §:n muutoksessa on huomioitu peruspäivärahan saajien asema osana yleistukiuudistusta. On tärkeää, että yleistukea saavat henkilöt, jotka ovat täyttäneet työssäoloehdon ja näin osallistuneet etuuden rahoitukseen, rinnastetaan ansiopäivärahan saajiin korvausvastuun määrittelyssä. Tämä turvaa yhdenvertaisen kohtelun ja säilyttää työntekijöiden omarahoitusosuuteen perustuvan oikeudenmukaisuuden.

Laki erityisopimuslain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 ja 31 a §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 60 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki ulosottokaaren muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

Laki oikeudenkäynnistä vakuutusoidessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa.

4. Muuta lausuttavaa

Ei lausuttavaa.

Lehtimäki Nora
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry